

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ustanovení § 326 obchodního zákoníku a právo odepřít plnění ze smlouvy

Jednou z obecných zásad, na kterých spočívá (nejen) obchodní zákoník je ta, že smlouvy se mají plnit, tedy že každý je povinen plnit své závazky bez ohledu na případnou pozdější změnu okolností. Ani tato zásada však není bezvýjimečná, protože obchodní zákoník umožňuje hned v několika situacích se od ní odchýlit. Jako praktický příklad může sloužit např. ustanovení § 326 obchodního zákoníku.

Jak vyplývá z odstavce prvního ustanovení § 326 obchodního zákoníku, je-li první smluvní strana povinna plnit závazek před plněním závazku druhé strany a stane-li se po uzavření smlouvy zřejmým, že druhá strana nesplní svůj závazek vzhledem k

- nedostatku své způsobilosti nebo
- svému chování při přípravě plnění závazku,

vzniká první smluvní straně právo odepřít plnění svého závazku až do doby, kdy jí bude poskytnuto nebo dostatečně zajištěno plnění druhé strany.

Je patrné, že právo odepřít plnění vzniká první smluvní straně pouze za situace, kdy je její závazek splatný před závazkem druhé strany (tj. když musí plnit dříve než druhá smluvní strana). Dikci tohoto ustanovení tak nelze použít v případech, kdy půjde o závazky se stejnou splatností, tedy o závazky synalagmatické, vzájemně podmíněné, případně nastane-li splatnost závazku první smluvní strany až po splatnosti závazku druhé smluvní strany.

Právo odepřít plnění dříve splatného závazku (a tedy právo odchýlit se od zásady, že smlouvy mají být plněny) má tak dle ustanovení § 326 obchodního zákoníku první smluvní strana pouze ve dvou případech.

Prvním z nich je nezpůsobilost druhé smluvní strany (dlužníka), která se první smluvní straně stane zřejmou až po uzavření smlouvy. Co se nezpůsobilostí dlužníka rozumí obchodní zákoník blíže nevynezuje. Jak vyplývá z díla Obchodní kontrakty, I. Díl, Obecná úprava obchodních smluv, Ludvík Kopáč, Prospektrum, 1993, str. 297, je třeba touto následnou nezpůsobilostí druhé smluvní strany chápat např. nedostatečnou kvalifikaci personálu či nedostatek finančních prostředků potřebných pro splnění závazku a nepravděpodobnost předpokládaného dodatečného opatření. Tuto situaci spočívající v nezpůsobilosti dlužníka jakožto subjektu závazku je nicméně třeba odlišit od situace, kdy se po uzavření smlouvy stane nemožné plnění samotné. V takovém případě by totiž závazek zanikl pro následnou nemožnost plnění.

Druhým případem, s nímž zákon spojuje právo první smluvní strany (věřitele) odepřít plnění, je takové chování druhé smluvní strany při přípravě plnění závazku, z něhož je věřiteli po uzavření smlouvy zřejmé, že druhá smluvní strana tento závazek nesplní. V praxi tak půjde např. o situace, kdy druhá smluvní strana nevyvine dostatek činnosti pro přípravu plnění závazku, případně jde o činnost neodpovídající povaze samotného závazku.

Důsledkem obou výše zmíněných případů je v první řadě vznik práva první smluvní strany

neposkytnout druhé smluvní straně ve lhůtě splatnosti smluvené plnění. Naopak, první smluvní strana je oprávněna stanovit druhé straně přiměřenou lhůtu k dodatečnému zajištění plnění závazku a po marném uplynutí této lhůty od smlouvy odstoupit. Zajištěním se nejčastěji rozumí zřízení zástavního práva či obstarání ručení nebo bankovní záruky. Bez poskytnutí přiměřené lhůty může první smluvní strana odstoupit od smlouvy pouze v případě, kdy je na majetek druhé smluvní strany prohlášen konkurs. Obchodní zákoník zde tedy výjimečně umožňuje odstoupit od smlouvy (tedy smlouvu jednostranným adresovaným právním úkonem s účinky ex nunc zrušit) i v případě, kdy se druhá smluvní strana dosud nedostala do prodlení.

Za účelem prevence zneužívání tohoto ustanovení zakotvil zákonodárce do § 326 zásadu, dle které není žádná ze smluvních stran oprávněna odepřít plnění nebo odstoupit od smlouvy z důvodu, že závazek druhé strany z jiné smlouvy nebyl splněn řádně nebo včas. Pokud tedy smluvní strany mezi sebou uzavřely více smluv, pro vznik práva odepřít plnění či dokonce odstoupit od jedné z nich nepostačí pouze to, že jiná smlouva nebyla dosud druhou smluvní stranou řádně a včas splněna.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)